

Otvoreni Balkan - alat za izbjegavanje principa vladavine prava kao mape puta u EU?

Strateška grupa za Zapadni Balkan, koja radi pod pokroviteljstvom fondacije Heinrich Boell, ocjenjuje projekat Otvoreni Balkan kao inicijativu koji bi bila negativno konkurentna Berlinskom procesu, a istovremeno bi vodila regionalnu integraciju u neprihvatljivom i fragmentiranom pravcu.

Naime, i **Otvoreni Balkan** i **Berlinski proces** adresiraju isto polje rada – slobodu kretanja ljudi, usluga, robe i kapitala. Iako se ovi fokusi preklapaju, **Berlinski proces** ima jasan skup standarda koji se moraju primijeniti kako je to predviđeno pravnom tekovinom EU. S druge strane, **Otvoreni Balkan** nije vezan ni za jedan standard EU, a regionalni lideri ga mogu usmjeriti na staze koje se ne mogu kontrolisati kako iz perspektive politike proširenja EU, tako i posvećenosti vladavini prava.

Podsjećanja radi, **Berlinski proces** je osmišljen da ispuni posredničku ulogu u procesu pristupanja EU, ali da istovremeno služi i kao alat za ubrzavanje koji bi, kroz finansijske podsticaje, uveo standarde EU. U tom pogledu, njegova inkluzivnost je ključna za razvoj u ovom okviru.

Inicijatori i zagovornici projekta Otvorenog Balkana izbjegavaju da objasne kako će Otvoreni Balkan biti usklađen sa **Berlinskim procesom** i politikom proširenja, i dalje sa **Zajedničkim regionalnim tržištem**, kao i koliko bi bilo izvodljivo stvoriti dva okvira koji namjeravaju da regulišu ista pitanja.

Dodatno, treba uzeti u obzir teritorijalnu perspektivu projekta Otvorenog Balkana. Kako sada stvari stoje, albanski premijer Rama i predsjednik Srbije Vučić to prodaju kao **uzmi ili ostavi inicijativu**. Stoga se čini da je **posvećen isključivanju** za razliku od Zapadnog balkana kao premise o kojoj se ne može pregovarati i koja se prožima. Također, visok stepen nepovjerenja svih susjeda prema srbijanskom rukovodstvu ograničava bilo kakvu inicijativu koja dolazi iz Beograda. S obzirom da Bosna i Hercegovina, Kosovo i Crna Gora postavljaju mnoga pitanja o inkluzivnoj prirodi Otvorenog Balkana, legitimno je zapitati se i da li Otvoreni Balkan vraća različito i razdorno djelovanje na Zapadni Balkan?

Nadalje, **postoji zabrinutost da projekat Otvoreni Balkan proširuje jaz – ili, u najboljem slučaju, stvara jaz – između transatlantskih partnera**. Mnoge evropske metropole nisu ubijedene u ovaj projekat, jer već duže vrijeme ne uspijeva da obezbijedi povjerenje unutar zemalja u dobre namjere inicijatora i zagovornika, a samim tim i primjenu principa inkluzivnosti (6 zemalja Zapadnog Balkana) i usklađivanja sa pravnom tekovinom i najboljim praksama EU. Pored toga, jedan od inicijatora i zagovornika – **Srbija se suočava sa ozbiljnim najavama za usporavanje pristupnih pregovora, jer ostaje uporna u izbjegavanju potpunog usaglašavanja sa EU sankcijama Rusiji** zbog agresije na Ukrajinu. U tom smislu, Otvoreni Balkan neće doprinijeti evropskoj solidarnosti u odnosu na Zapadni Balkan, ali ima potencijal da stvori više podjela nego što se to sada može primijetiti (i to, ne samo na Balkanu već i u transatlantskoj perspektivi) i da naštetiti karakteru regionalne saradnje na ravnopravnoj osnovi.

U tom okviru, **kao strateška grupa pozivamo države članice EU, prvenstveno Njemačku, da pojačaju aktivnosti za Berlinski proces** i time **revitaliziraju perspektivu proširenja**, uključujući **preispitivanje odluka o otvaranju pristupnih pregovora sa Albanijom i Sjevernom Makedonijom**.

Strateška grupa za Zapadni Balkan